

PONT, RUTIN, TEMPO

A második világháborút követően átalakult a gépjárművezető oktatás. Ekkor már működött az **Állami Gépjárművezető-képző Tanfolyam (Sofőriskola)**, ahová minden oktató központilag tartozott. Kivételek természetesen ekkor is léteztek, hiszen 11 magániskola is működött Budapesten, például: Détári György, Vásárhelyi Andor iskolája, és a "VIKTÓRIA" AUTÓSZAKISKOLA.

1948-ban fordulat következett be a gépjárművezetők oktatásában a **Magyar Honvédelmi Sportszövetség (MHSZ)** megalakulásával. Ennek következtében már két központi intézményben folyt a gépjárművezetők képzése Budapesten.

Az Állami Sofőriskola jogutódja 1949. január 31-től az **Állami Autóműszaki Intézet** lett. Az Intézet Budapesten kívül vidékre is megszervezte a vizsgabizottságok kihelyezését, így a fővároson kívül is egyre többen tanulhattak meg gépjárművet vezetni.

Az államosítás során a néhány - eddig működő - magániskola megszűnt. Elméleti- és gyakorlati oktatóikat, felszereléseiket, személyzetüket, oktatási segédleteiket, tanulóköcsijaikat az Autóműszaki Intézet vette át, így teljesen beolvadtak az állami cégbe. Az Intézet az egész ország területén foglalkozott gépjárművezető-képzéssel, következésképpen sok volt a kihelyezett (ún. "vándor") tanfolyam. Ezek korszerűsítésére hozták létre később az ún. kirendeltségeket, vidéki iskolákat (pl.: 1949-ben Debrecenben, 1950-ben Pécsen, 1951-ben Miskolcon).

Az Autóműszaki Intézet 1953-tól **Gépjárművezető-képző Iskola** néven működött, és csak 1956-ban kapta a **KPM Autóközlekedési Tanintézet** nevet (a KPM nem más, mint Közlekedési és Postaügyi Minisztérium), közismert néven az **ATI**-t. A névváltoztatási rendelettel együtt az intézmény országos hatáskört, kiépítendő iskolahálózatot kapott. 1958-tól folyamatosan minden városban létrehoztak ATI iskolákat, kirendeltségeket, vidéki irodákat.

Az ATI növekedése és terjeszkedése mellett azonban az MHSZ sem tétlenkedett. Már 1967-től minden megyében gépjárművezető-képző iskolát hoztak létre, egyre inkább fokozódott a szerepük. Elkezdődött tehát a konkurenciaharc a két iskolahálózat között a tanulókért.

A következő fordulóponthoz az 1990-es évek jelentették a magyar gépjárművezető-képzésben. Megkezdődött a magániskolák folyamatos kiválása az „anyagcégekéből”, az ATI-ből, és az MHSZ-ből, ennek megnőtt a kínálat a leendő tanulók számára.

Mivel az intézménynevek a tulajdonnév kategóriájába tartoznak, egyértelmű az autósiskolák nevének e csoportba való besorolása. „Az intézménynév egy önálló jogi személynek hatóságilag nyilvántartott (bejegyzett) egyedi neve: külön tulajdonnévfajta.”³⁸

³⁸ J. SOLTÉSZ Katalin, A tulajdonnév funkciója és jelentése, Akadémiai Kiadó, Bp., 1979., 95. o.

„Az intézménynevek szerkezetüket tekintve közsői kapcsolatok, amelyek többé-kevésbé pontosan meghatározzák, leírják az intézmény jellegét. Gyakran van bennük azonban olyan jelzői elem, amelynek nincs közvetlen köze az intézmény jellegének leírásához vagy földrajzi elhelyezkedésének meghatározásához, hanem a megkülönböztetés és azonosítás, az egyedítés a szerepe, ez teszi igazán tulajdonnévszerűvé az intézménynevet.”³⁹

Az autósiskolák neveire is igaz ez az állítás, hiszen a megkülönböztető, egyedi név mellett mindig szerepel az Autósiskola megnevezés is, ami pontosan megjelöli az intézmény jellegét (pl.: *SPRINT Autósiskola*, *PONT Autósiskola*).

Az autósiskolák csoportosítása nevük típusai és névadásuk oka(i) szerint.

(a név után a szó eredeti jelentése, majd a névadás oka szerepel)

Az autósiskola neve lehet:

- 1. Személynév:** *HARGITAI Autósiskola*, *TÓTH Autósiskola*, *SZENDI Autósiskola*, stb.

A személynév alapján történő névadás a legelterjedtebb névadási forma minden intézménynév esetében. Esetünkben a tulajdonos, alapító - a legtöbb esetben ez maga az oktató - neve már annyira ismert az autós szakmában és a városban egyaránt, hogy a vezetéknev használatával a legegyszerűbb a megkülönböztetés a többiektől, és a személyük teljesen azonosult az autósiskola fogalmával.

- 2. Egyéb tulajdonnév, esetünkben ez az autómárkák neve:**

GOLF Autósiskola, *TUTTI TIPO Autósiskola* (FIAT TIPO)

Mindkét iskola az oktató gépjármű típusát választotta nevéül, mert ezzel akarta jelezni a leendő tanulóknak a náluk megtalálható minőséget.

- 3. Helynév:** *ABAÚJ Autósiskola*, *BORSOD Autósiskola*

A megye nevét választotta két iskola is, mert véleményük szerint országos tekintetben is egyértelművé teszi e név a működési helyüket.

AVAS Gépjárművezető-képző

Hasonló szándék vezérelte ennek az iskolának a tulajdonosát is a névadásban mint az előbbieké. Annyi eltérés figyelhető meg, hogy ő városi tekintetben gondolkodott hasonlóképpen, ugyanis Miskolcon híres az Avas hegy, és az ő irodája ott volt megtalálható, így téve egyértelművé működési területét.

- 4. Mozaikszó (betűszó):** *ATI* (*B.-A.-Z. Megyei Autóközlekedési Tanintézet*)

Az ATI név kialakulását már a publikáció elején ismertettem, ez a legelső, országos hálózattal rendelkező autósiskola, ugyanúgy megtalálható Miskolcon, Budapesten, vagy az ország bármelyik nagyvárosában, ezáltal a tanulók számára összeforrt az autósiskola fogalmával.

SIKK Autósiskola

A SIKK jelentése az autós szakmában járatos emberek számára egyértelmű, hiszen a gépjárművezető-tanfolyamok során minden tanuló elsajátítja az elindulás-

³⁹ Névtoni Értésítő, J. SOLTÉSZ Katalin, Személynevek az intézménynevekben, Bp., 1981., 31. o.

nál nagyon fontos négy tényező használatát: Sebességváltó, Irányjelző, Körültekintés, Kézifék.

A mozaikszók rövidségük és frappáns mivoltuk miatt általában könnyen megjegyezhetők az emberek számára, ráadásul, ha jelentésük valamilyen módon összefüggésben van az autózással, még inkább felismerhetővé válnak.

5. Közlekedéssel kapcsolatos nevek:

Közlekedésbiztonsági Gépjárművezető-képző Munkaközösség

Ez az iskola a képzés során a legfontosabbnak a közlekedésben kiemelkedő szerepet játszó biztonságot, biztonságra való törekvést tartja. Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítanak az erre való nevelésnek az oktatás során, amit iskolájukban biztosítanak; így ők ezt a plusz tudást nyújtják iskolájukban.

SPRINT Autósiskola Az iskola tulajdonosa elsősorban olyan névhez ragaszkodott, amely a közlekedéssel valamilyen szinten kapcsolatos, így a sebességre utalva a sportnyelvből átvette ezt az angol kifejezést, és választotta iskolája nevéül.

TEMPÓ Autósiskola

Az autóvezetés természetes velejárója a tempó, a sebesség, azonfelül az iskola jellegét még jobban kihangsúlyozza, sőt egyértelművé teszi a szóvégi „o” betűben elhelyezett kormánykerék.

RUTIN B.-A.-Z. Megyei Gépjárművezető Képző

Az iskola előde a már említett MHSZ volt, átalakulásukkor új nevet kellett választaniuk. Úgy gondolták, hogy a náluk dolgozó oktatók már rendelkeznek olyan mértékű szakmai múlttal, hozzáértéssel, idegen szóval rutinnal, hogy nyugodtan választhatják iskolájuk nevéül ezt a. Ehhez hozzájárult még az iskola emblémája, amely a *rutin* szó autószerű megformálása.

6. Autóval kapcsolatos nevek: *GENERAL Autósiskola*

Nevéről az autós szakmában jártasoknak egy alkatrész - generátor - juthat az eszükbe, vagy esetleg egy autógyártó multinacionális vállalat, de a tulajdonos elárulta, hogy valóban egyezik a neve a híres vállalat nevének egy részével, de legnagyobb meglepetésemre az iskola egy véletlen folytán kapta a nevét, a hasonlóság pedig már többletjelentés.

TIP-TOP Autósiskola

A gumiabroncsok megjavítására szolgáló ragasztó neve adta az ötletet az iskola nevéhez, mert fontos szempont volt a tulajdonosnak a névadás során, hogy autóval kapcsolatos név legyen, ami könnyebbé teszi az iskola megjegyzését.

SZINKRON Autós Magániskola

Egy autóalkatrészeztől kapta a nevét az iskola, de később már a tulajdonos a köznévi más jelentését is átvette (összhang, együttműködés,) ami véleménye szerint elengedhetetlen a gépjárművezető-oktatás, valamint a közlekedés során).

7. Fantázianevek: *Miskolci 1. Sz. Gépjárművezető-képző Munkaközösség*

Ez az iskola vált ki a leghamarabb (1971-ben) az állami intézményből, és arra gondoltak, hogy a többiek kiválásával a számok lesznek a megkülönböztető jelek.

PONT Autósiskola

Alapítói kifejezetten nem autóhoz kapcsolódó szót kerestek az iskola nevének - hiszen már annyi ilyen jellegű név létezett -, hanem egy olyan különleges szót, ami a mai nyelvben ismert, gyakori. Így esett a választás a *pont* szóra, hiszen szinte nincs olyan ember, akinek ez a szó ismeretlen lenne. Ez volt a fő cél, de a szó hangzása is befolyásoló tényezővé vált, ami a név továbbgondolását feltételezi (pl.: *pont itt, pont neked, pont ezt* stb.)

TALENTO Gépjárművezető-képző Magániskola

A *talento* szó hallatán szinte mindenkinek a latin 'talentum: tehetség' szó jut az eszébe. Ez érthető is, hiszen az autóvezetéshez is kell valamilyen szinten tehetség. De nem ez volt az ötletadó a névválasztásban, hanem a tulajdonos az eszperantó nyelvből vette át ezt a szót, iskola jelentésben, és mivel az iskolák általában tudást adnak, érvényes ez erre az intézményre is, amelyek a közlekedés területén ad ilyen jellegű ismereteket.

Az 1990-es évek elején elkezdődött a magán autósiskolák kiválása az állami intézményekből. Megalakultak az iskolák, de a tulajdonosoknak nagy fejtörést okozott a névadás, hiszen mindegyikük tisztában volt azzal, hogy a név lesz az első dolog, amivel a leendő tanuló találkozni fog, és tudták azt is, hogy az első benyomás a legfontosabb, döntő szerepe lehet. Korábban Hajdú Mihály is megírta, hogy „a név betölti szerepét, pontosan jelöl (identifikál) a kommunikációban részt vevők számára valakit vagy valamit, így ez a jelölt válik a név jelentésévé.”⁴⁰ Ebben az esetben az iskolák nevei valósággal összeforrtak az autósiskola fogalmával.

A tulajdonosok olyan neveket igyekeztek választani, amelyek figyelemfelkeltők, látványosak (pl.: a PONT, RUTIN, TEMPÓ szavak írásával, amelyek ráadásul autóvezetést jelképeznek, ezzel segítve az iskola könnyebb felismerhetőségét).

A névadási szempontok közé tartozott az is, hogy könnyen megjegyezhető, rövidek, frappánsak (pl.: SPRINT, SIKK, stb.) legyenek.

Egy részük szigorúan ragaszkodott ahhoz, hogy mindenképpen autóval kapcsolatos legyen az iskola neve (pl.: GOLF, TUTTI TIPO, TIP-TOP, SZINKRON, stb.), mert véleményük szerint ezek a szavak illenek egy ilyen típusú iskolához, ezek tükrözik hűen a jellegét. Nem mindenki ragaszkodott azonban a rövid nevekhez, megítélésük szerint az a legfontosabb, amit kifejez az iskola neve, az sem baj, ha a teljes név nem jegyezhető meg olyan könnyen.

J. Soltész Katalin szerint is „Az intézménynevek közös vonása, hogy teljes alakjukban több szóból állnak, hosszúak és nehézkesek, így a mindennapi használatban rövidítésre van szükség.”⁴¹ Az ilyen helyzetben lévő iskolák esetében a rövidítés, mozaikszóval való helyettesítés (pl.: Autóközlekedési Tanintézet, azaz ATI), vagy egyszerűen a tulajdonos vezetéknevével való jelölés (pl.: Közlekedésbiztonsági Gépjárművezető-képző Munkaközösség, a tanulók körében Baji-iskola

⁴⁰ HAJDÚ Mihály, Magyar tulajdonnevek, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1994., 10.

⁴¹ J. SOLTÉSZ Katalin, i. m., 96. o.

néven emlegetve) vált népszerűvé. Az ilyen esetekben, amikor a név egy részét elhagyjuk, vagy rövidített változatát használjuk az adott beszédhelyzetben és kommunikációs közegben (esetünkben a tanulók körében) az elemhiányos név is pontosan jelöl (identifikál).

Tulajdonképpen minden iskolának a rövidített neve vált népszerűvé, hiszen a tanulók a megkülönböztető, egyedi nevet jegyzik meg, így az Autósiskola, és a különböző gazdasági társulások (pl.: Munkaközösség, BT, Kft, stb.) megjelölése elmarad.

LÉVAI TÜNDE

TANÚNÉVSOR 1461-BŐL

A tanúnévsor forrása P. Kaizer Nándor 1940-ben készített átirata (Ferences Könyvtár és Levéltár, Budapest) a római Szent Izidor Könyvtár 1/6/1 jelzetű kódexében fennmaradt Genti János-féle csodajegyzékről (ff. 37-59).

Ista miracua infrascripta sunt facta per merita beati patris fratris Johannis de Capistrano a vigilia Pentecostes usque ad Nativitatem gloriose Virginis Marie ex ore ipsorum, qui infrascriptas patiebantur seu passi sunt infirmitates, sub testibus fide dignis cum iuramenti attestacione per me fratrem Johannem de Gezth ordinis minorum de observantia satis insufficientem et indignum 1461.

Az alábbi csodákat, melyek Boldog Kapisztrán János atya és barát érdemei által Pünkösöd vigíliájától a dicsőséges Szűz Mária születése napjáig mentek végbe, én, egy felettébb méltatlan és elégtelen obszerváns ferences barát, Geszti János jegyeztem fel, hitelt érdemlő személyek esküvel megerősített tanúskodása mellett, azok elmondása alapján, akik a leírt betegségeket elszenvedték vagy kiállták. 1461.

1.

- Nicolaus Magnus de villa Nagfalw dyocesis Bachiensis – a bácsi egyházmegyéhez tartozó Nagyaluból származó Nagy Miklós
- Stephanus dictus Chama de eadem Nagfalw – ugyanazon Nagyaluból való Káma István
- Petrus dictus Gyerkes de eadem – ugyanoda való Györkös Péter
- Ursula uxor Gregorii dicti Chepplew – Cséplő Gergely neje, Orsolya
- Barbara uxor Georgii dicti Chama – Káma György felesége, Borbála
- Scolastica uxor dicti Stephani – említett Káma István felesége, Skolasztika

3.

- Demetrius nobilis dictus Konya de villa Zayhan distante ab Vylac 14